

Guidelines of the operation of the student care and support system in Disability-specific schools Types of intellectual disability of Special Education

Nuthathai Khamyuang¹, Thunyanun Thongboonta²

& Korawut Phanprom³

Received

04/11/2024

Reviewed

05/12/2024

Revised

06/12/2024

Accepted

06/12/2024

Abstract

The purposes of this research aims to 1) study the current conditions and desired conditions of the operation of the student care and support system in Disability-specific schools Types of intellectual disability of Special Education Bureau, 2) study the needs that affect the operation of the student care and support system, 3) study guidelines for promoting the implementation of the operation of the student care and support system. The population used in this research includes educational institution administrators. Teachers and educational personnel in Disability-specific schools Types of intellectual disability of Special Education Bureau. The population was 1470 people. There are 19 schools. obtain the sample size, a total of 315 people. The tools used in the study were a questionnaire with a reliability of 0.986 and an interview form. Statistics used include percentage, mean, standard deviation. Priority Needs Index (PNIModified).

The research results showed that

1) The current condition and the desired condition of the overall student support system operation are at the highest and highest levels, respectively.

2) The top 3 essential needs of operating the student care system are: Student screening Getting to know students individually promotion and development respectively.

¹ Thepsatri Rajabhat University, E-mail : orathaik2@gmail.com

² Thepsatri Rajabhat University, E-mail : thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

³ Thepsatri Rajabhat University, E-mail : korawutph@gmail.com

3) Guidelines for operating a student care and assistance system in a disability-specific school Types of intellectual disability Under the Office of Special Education Administration as follows: Educational institutions should appoint a committee to drive the work of the student support system. There is a clear operational plan and operational manual. Student information is kept completely. Coordinate and request information from parents, communities, and all involved parties Including inviting them to participate in exchanging knowledge in creating individual education plans. To develop students in a comprehensive manner and report performance results every semester. Student screening tools have been developed in collaboration with experts and multidisciplinary practitioners. Educational institutions should organize a variety of activities according to students' interests. Basic counseling training there is a clear student referral system. Coordinate with relevant agencies to make joint student referral agreements. In order to provide the most effective care and assistance to students Including supervision, monitoring, and evaluation continuously and regularly.

Keywords : Guidelines of the operation; The operation of the student care; Disability-specific schools; Needs Assessment

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ

ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

นันทิพย์ คำยวง⁴, ธีรนันท์ ทองบุญตา⁵ และกรวุฒิ แผนพรหม⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) เสนอแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 1470 คน จาก 19 โรงเรียน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม เพื่อการวิจัยที่มีความเชื่อมั่น 0.986 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ

2) ลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 อันดับแรก ได้แก่ การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมและพัฒนา ตามลำดับ

3) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังนี้ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแผนปฏิบัติงานและคู่มือ การดำเนินงานที่ชัดเจน มีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนให้ครบถ้วน ประสานขอข้อมูลจากผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รวมถึงเชิญเข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้านและรายงานผลการดำเนินงานทุกภาคเรียน มีการพัฒนา

⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, E-mail : orathai2@gmail.com

⁵ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, E-mail : thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

⁶ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, E-mail : korawutph@gmail.com

เครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและนักสหวิชาชีพ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียน ส่งเสริมการอบรมการให้คำปรึกษาเบื้องต้น มีระบบส่งต่อนักเรียนที่ชัดเจน ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำข้อตกลงการส่งต่อนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงมีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : แนวทางการดำเนินงาน; การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; โรงเรียนเฉพาะความพิการ; การประเมินความต้องการจำเป็น

บทนำ

ประเทศไทยได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้คนในประเทศได้รับการศึกษา โดยระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีสิทธิและโอกาสเสมอภาคในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยเฉพาะผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสต้องจัดการศึกษาที่เหมาะสม ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ และกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (National Education Act , 1999) รวมถึงพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความสำคัญโดยคนพิการมีสิทธิทางการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พร้อมทั้งเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น (Education for Persons with Disabilities Act, 2008) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยได้กล่าวถึงการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ทุกช่วงวัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล ใช้เป็นฐานข้อมูลการส่งต่อไปยังสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (Ministry of Education, 2021)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษเพื่อเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในความดูแลทั้งหมด 176 แห่ง ทั่วประเทศ ประกอบด้วย โรงเรียนเฉพาะความพิการศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อพัฒนาสมรรถภาพเด็กพิการและโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ การจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเฉพาะความพิการ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท ได้แก่ โรงเรียนเฉพาะความพิการที่เปิดสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น โรงเรียนเฉพาะความพิการที่เปิดสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนเฉพาะความพิการที่เปิดสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนเฉพาะความพิการที่เปิดสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ และโรงเรียนศึกษาพิเศษเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา โดยจัดการศึกษาในระดับชั้นเตรียมความพร้อม ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในรูปแบบโรงเรียนประจำและไป-กลับ(Special Education Administration bureau, 2017) ครูการศึกษาพิเศษถือเป็นบุคลากรหลักในการจัดการศึกษา แต่ในการจัดการศึกษานั้นนักเรียนแต่ละบุคคลมีความแตกต่างและมีความบกพร่องที่หลากหลายจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากนักสหวิชาชีพ เช่น นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักจิตวิทยาคลินิก นักแก้ไขคำพูด เป็นต้น ในการจัด

การศึกษาและการบำบัดฟื้นฟูให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเต็มตามศักยภาพควบคู่กันไป

โรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา จัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่มีนักเรียนอยู่ประจำและไป - กลับ มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ออทิสติก และพิการซ้อนเป็นส่วนใหญ่ จัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะประเภทความพิการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละกลุ่ม และจัดศึกษาในรูปแบบโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมีสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการที่เพียงพอและมีคุณภาพ (Special Education Administration bureau, 2017) ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ พักอยู่ประจำที่โรงเรียน ดังนั้น ภาระงานที่จะต้องดูแลชีวิตนักเรียนตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ในโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีการดำเนินงานที่ต่อเนื่องในการพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิต ที่ดี สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น (Office of Academic and Educational Standards Ministry of Education, 2009) นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียดซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤตทางสังคมในปัจจุบัน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการบริหารที่สำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต โดยสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบ ที่เหมาะสมและได้กำหนดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ (Office of the Basic Education Commission, 2022) โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของนักสหวิชาชีพ เครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จากการศึกษาของ Suksaiam (2015) ได้ศึกษา สภาพการปฏิบัติงานตาม

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า มีการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ยังพบปัญหาในการปฏิบัติงาน คือ ครูไม่มีเวลาศึกษาข้อมูลนักเรียนแบบคัดกรอง และเกณฑ์การคัดกรองที่ยังไม่ชัดเจน อีกทั้งครูขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรม (home room) ทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ และไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuangchot (2013) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ปัญหาโดยรวมของโรงเรียนนั้นขาดการระบบบริหารจัดการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่ชัดเจน มีลักษณะการทำงานแบบพึ่งพาอาศัยกัน ครูมีภาระงานมาก ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนน้อย เนื่องจากมีเวลาว่างไม่ตรงกันและผู้ปกครองมีการย้ายที่อยู่บ่อยครั้ง รวมถึงมีปัญหาในการเลี้ยงดูนักเรียน เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมาให้ครอบคลุมกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและให้การดำเนินงานสำเร็จจะต้องอาศัยพลังความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถก้าวข้ามปัญหาอุปสรรค จุดที่ยากลำบากที่สุดในชีวิตของแต่ละคนไปสู่เป้าหมายตามความมุ่งหวังของตัวนักเรียนและความคาดหวังของสังคม (Office of Academic and Educational Standards Ministry of Education, 2009)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการการดำเนินงานตามโครงสร้างของโรงเรียน ส่งเสริม พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความพิการหรือมีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับบริการทางการศึกษา การดูแลช่วยเหลืออย่าง เท่าเทียม ทั้งถึงมีคุณภาพ สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเต็มตามศักยภาพและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 19 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 85 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,385 คน รวมทั้งสิ้น 1,470 คน (Special Education Administration bureau, 2022)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 คน และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับฉลาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง 20 : 80 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาร้อยละ 20 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้จำนวน 63 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้จำนวน 252 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียนเฉพาะความพิการประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 4 ท่าน ข้าราชการครู โรงเรียนเฉพาะความพิการประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 3 ท่าน ซึ่งทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท ขึ้นไป มีวิทยฐานะชำนาญการขั้นไป และมีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนเฉพาะความพิการประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา 5 ปีขึ้นไป รวม 7 ท่าน โดยการสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและ แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภท ความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (Office of the Basic Education Commission, 2022)

- 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) การคัดกรองนักเรียน
- 3) การส่งเสริมและพัฒนา
- 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 5) การส่งต่อ

ระเบียบวิธีวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

1. แบบสอบถาม โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ที่มีค่าดัชนีสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถาม $\alpha = 0.986$

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนแล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ตอน

ผลการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Table 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้าน

รายด้าน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.45	.65	มาก	4.58	.56	มากที่สุด
2. การคัดกรองนักเรียน	4.41	.68	มาก	4.55	.57	มากที่สุด
3. การส่งเสริมและพัฒนา	4.45	.65	มาก	4.56	.56	มากที่สุด
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.47	.64	มาก	4.57	.54	มากที่สุด
5. การส่งต่อ	4.48	.63	มาก	4.59	.54	มากที่สุด
รวม	4.45	0.65	มาก	4.57	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า สภาพเป็นปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.65) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) การส่งต่อ 2) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ 5) การคัดกรองนักเรียน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.55) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) การส่งต่อ 2) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การส่งเสริมและพัฒนา และ 5) การคัดกรองนักเรียน

2. ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

Table 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	สภาพปัจจุบัน	สภาพพึงประสงค์	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)	ลำดับความต้องการจำเป็น (PNI)
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.45	4.58	0.0292	2
2. การคัดกรองนักเรียน	4.41	4.55	0.0317	1
3. การส่งเสริมและพัฒนา	4.45	4.56	0.0247	3
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.47	4.57	0.0223	5
5. การส่งต่อ	4.48	4.59	0.0245	4

จากตาราง 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified} =$
0.0317) 2) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified} = 0.0292$) 3) การส่งเสริมและพัฒนา
($PNI_{modified} = 0.0247$) 4) การส่งต่อ ($PNI_{modified} = 0.0245$) และ 5) การป้องกันและแก้ไขปัญหา
($PNI_{modified} = 0.0223$)

3. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ
ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1.1 จัดประชุมเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมี
การวางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจน

1.2 มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ติดตามผลได้ง่าย และสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน

1.3 ประชุมชี้แจงผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน

1.4 เชิญผู้นำชุมชนและผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ความเข้าใจในการดำเนินงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลนักเรียน

1.5 จัดทำคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐานและเป็นระบบ

1.6 จัดทำเครื่องมือและจัดเก็บข้อมูลนักเรียนทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย พฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.7 สัมภาษณ์ข้อมูลจากนักเรียน ผู้ปกครอง ครูประจำชั้น ครูประจำหอนอน และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกมิติและสะท้อนถึงปัญหาหรือความต้องการของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

1.8 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ควรจัดเก็บในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทะเบียนประวัติ นักเรียน แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ข้อมูลนักเรียนในระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษ (SET) แบบรายงานผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนรายบุคคล (SDQ) รายงานผลการเยี่ยมบ้าน เพื่อการติดตามผล และใช้ในการวางแผนการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

2.1 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเครื่องมือคัดกรองนักเรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ ด้านจิตวิทยาและนักสหวิชาชีพมาร่วมออกแบบเครื่องมือคัดกรองสำหรับนักเรียน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ, กลุ่มเสี่ยง, และกลุ่มที่มีปัญหา เพื่อให้เครื่องมือคัดกรองมีความเหมาะสมและครอบคลุม ทุกกลุ่ม

2.2 ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจในกระบวนการใช้เครื่องมือคัดกรอง และสนับสนุนการอบรมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การใช้งานเครื่องมือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ผู้บริหารประชุมชี้แจงกับครู ผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการคัดกรองนักเรียน และเปิดโอกาสให้รับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือ ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.4 มีการสะท้อนปัญหาและข้อเสนอแนะภายหลังการใช้งานเครื่องมือ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.1 สถานศึกษากำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับระบบดูแลช่วยเหลือ เพื่อให้บุคลากร ผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวทางที่ชัดเจน ในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

3.2 ส่งเสริมการศึกษาแนวทางจากสถานศึกษาต้นแบบและพัฒนากิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของตนเอง

3.3 ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนให้ความสนใจ พร้อมวางแผนอย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

3.4 คณะครู บุคลากร รวมถึงผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ

3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนการดำเนินงาน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน

3.6 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

4.1 สถานศึกษาควรจัดทำประกาศแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน พร้อมทั้งกำหนดปฏิทินการดำเนินงานและวางแผนการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมาย

4.2 มีการรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารทราบอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อให้มีการติดตามผลและการปรับปรุงการดำเนินงาน

4.3 ผู้บริหารจัดประชุมกับผู้ปกครองเพื่อร่วมออกแบบมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน พร้อมแจ้งผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

4.4 มีการประสานงานกับผู้ปกครองเมื่อพบปัญหา และรายงานผลการช่วยเหลือ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

4.5 สถานศึกษากำหนดโครงการและกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริม พัฒนานักเรียนในทุกกลุ่มและให้โอกาสในการพัฒนาตามความสนใจ ความถนัดของนักเรียน

4.6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีความสำเร็จและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การส่งต่อ มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

5.1 สถานศึกษากำหนดแนวทางการส่งต่อนักเรียนที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหาร มีบทบาทสำคัญในการวางแผน ประสานงาน และสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

5.2 ประชุมวางแผนการส่งต่อนักเรียน พร้อมมอบหมายและบุคลากรให้มีความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน และประชุมพิจารณาผลการประเมินนักเรียนก่อนการส่งต่อ เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

5.3 มีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการในการกำกับ ติดตาม และรายงานผลต่อผู้บริหารอย่างเป็นระบบ

5.4 การส่งต่อนักเรียนภายในสถานศึกษา โดยมีการส่งต่อนักเรียนในช่วงระหว่างวันและการส่งต่อนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น

5.5 ดำเนินการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งแจ้งพฤติกรรมปัญหาของนักเรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารทันที เพื่อให้สามารถจัดการ แก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจากจากสถานศึกษาได้จัดทำข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผนส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตาม ความต้องการจำเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดกรองนักเรียน ตามระบบดูแล ช่วยเหลือ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาย่างชัดเจน ครู มีการสรุปและประเมินผลกิจกรรมพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีการประชุมร่วมกับผู้ปกครองอย่าง น้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง รวมถึงการจัดโครงการพิเศษเพื่อพัฒนานักเรียน คณะทำงานระบบดูแล ช่วยเหลือมีการดูแลนักเรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อ ป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียนตามความเหมาะสม มีการประสานงานกับผู้ปกครองอย่างเร่งด่วนเมื่อมีการส่งต่อ นักเรียนและมีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongsawan (2016) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู เขต ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการศึกษพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากสถานศึกษาได้มีการวางแผนและดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้ตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยมีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และผู้บริหารเป็นผู้นำในการวางแผนดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดกรองนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือ ครูได้ใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดโครงการพิเศษและกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน โดยมีการสรุปและประเมินผลกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phudphong (2020) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 1 สถานศึกษาได้มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมออกแบบเครื่องมือการคัดกรองนักเรียน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ข้อมูลการคัดกรองจะถูกเก็บเป็นความลับ ผู้บริหารสถานศึกษาได้สร้างความเข้าใจให้แก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากร ในสถานศึกษาเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Korkusol (2020) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรจัดอบรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนสอดคล้องกับผลการคัดกรอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Unjit (2022) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสถานศึกษาควรมีการจัดประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรองและจัดทำคู่มือการดำเนินการคัดกรองที่ชัดเจนของสถานศึกษา เพื่อให้ครูดำเนินการคัดกรองนักเรียนในแนวทางเดียวกันและเป็นที่ยอมรับ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจน ผลการคัดกรองนักเรียนต้องเป็นความลับของสถานศึกษา

3. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วางแผนการดำเนินงานแจ้งปฏิทินการดำเนินงาน ที่ชัดเจน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ได้แก่ เชิญผู้เชี่ยวชาญ แพทย์ด้านจิตวิทยาจากโรงพยาบาล นักสหวิชาชีพที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญมาร่วมออกแบบเครื่องมือการคัดกรองนักเรียนในสถานศึกษา 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าใจบริบทของสถานศึกษาและสนับสนุนให้ครูได้มีการจัดกิจกรรม ชุมชม ตามความสมัครใจ และความถนัดของนักเรียนมีการกำหนดในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเกี่ยวกับโครงการ /กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารร่วมเป็นส่วนหนึ่งในคณะขับเคลื่อน สื่อสารและใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้ 5) ด้านการส่งต่อ ได้แก่ ผู้บริหารควรสนับสนุน การดำเนินงานส่งต่อที่มีระบบและประสิทธิภาพโดยการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำข้อตกลงการส่งต่อนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึง มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chuenyoo (2022) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของโรงเรียนเฉพาะความพิการในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักสัปปริสธรรม 7 ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของโรงเรียนเฉพาะความพิการตามหลักสัปปริสธรรม 7 มีดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ความตระหนักรู้ของครู และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดหาระบบฐานข้อมูลนักเรียน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล และจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน แบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มความสามารถพิเศษ 3) การป้องกันและแก้ไข นิเทศ ติดตาม สนับสนุน ส่งเสริมความรู้และทักษะการแก้ปัญหาให้นักเรียนมีพฤติกรรมพึงประสงค์ 4) การพัฒนาและส่งเสริม ค้นหาความเป็นเลิศ/อัจฉริยะภาพและแสดงศักยภาพอย่างต่อเนื่อง สร้างแบบอย่างที่ดี/แรงบันดาลใจด้วยวิทยากรมืออาชีพ 5) การส่งต่อตามแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคลที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kritakarathorn (2024) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นแบบประเมิน และมีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ครูประจำเรือนนอน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการดูแลนักเรียนประจำ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการ

พิจารณาข้อมูลของนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน โดยใช้หลักเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน โดยยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา นักเรียน ดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียน 5) ด้านการส่งต่อ มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งต่อนักเรียนไปยังระดับการศึกษาที่สูงขึ้นหรือการมีงานทำ การประกอบอาชีพและ เพื่อการดำรงชีวิตภายนอกโรงเรียน หรือส่งต่อครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 โรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา ควรให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และครูได้จัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนทั้ง 7 ด้าน อย่างครบถ้วน

1.2 โรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา ควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมออกแบบเครื่องมือการคัดกรองนักเรียน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือการคัดกรองนักเรียน ทั้ง 3 กลุ่ม โดยผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจให้แก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมชุมนุม ตามความสมัครใจและความถนัดของนักเรียน และครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนานักเรียนร่วมกับนักวิชาชีพ ในสถานศึกษา รวมทั้งมีการจัดทำคู่มือในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน ของสถานศึกษา

1.4 คณะทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ควรสรุปผล ประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้เป็นปัจจุบัน และคณะทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาได้ผ่านการอบรมการปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนและแจ้งผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้ปกครอง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

1.5 โรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการส่งต่อ ภายนอก โดยส่งต่อนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน ในกรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษา มีการวางแผนการส่งต่อนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน
ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
เฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กับ
สมรรถนะครูโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประเภทความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ

References

- Cronbach, L.J. (1971). *Essentials of Psychological Testing*. (5thed). New York : Harper Collins.
- Chuangchot, S. (2013). *Problems and guidelines for developing a student support system at Rayong Panyanukul School Under the Supervision of the Special Education Administration bureau*. Master's thesis: Burapha University.
- Chuenyoo, S. (2022). Development of the Student Support System for Students with Hearing Impairments of Special Schools for Disabilities under the Office of Special Education Administration according to Sappurisdhamma 7. *The Journal of Research and Academics*, 5(5), 219-234.
- Education for Persons with Disabilities Act 2008. (2008). *Royal Gazette*, 125(28A), 1-13.
- Korkusol, A. (2020). The Implementation of Student Care-Taking System in Boarding Schools under the Special Education Bureau in Lopburi Province. *Journal of Buddhist Education and Research*, 7(1), 26-37.
- Kritakarathorn, W. (2024). The Guidelines to Develop The Students' Care and Support System of The Special Under Affiliation of Special Education Bureau, School Group 7. *Journal of Mani Chettha Ram Wat Chommani*, 7(3), 1-23.
- Mental Health Development Office Department of Mental Health. (2003). *Teacher's manual for student care and support system, grades 3-4 (Grades 1-6)*. Bangkok: Printing Business Office War Veterans Organization.
- Ministry of Education. (2021). *Policy and focus of the Ministry of Education fiscal year 2023*. Ministry of Education.
- National Education Act 1999. (1999, 19 August). *Royal Gazette*, 116(74A), 1-23.

- Office of the Basic Education Commission Ministry of Education. (2004). *Guidelines for operating the student care and support system in educational institutions*. Bangkok: Printing House, Shipping and Parcel Organization.
- Office of Academic and Educational Standards Ministry of Education. (2009). *Student care and support system, principles, concepts and directions for operations*. (N.P.)
- Office of the Basic Education Commission. (2016). *Manual for operating the student care and assistance system*. Bangkok: Ministry of Education.
- Office of the Basic Education Commission. (2022). *Guide for selecting educational service area offices and educational institutions to receive the Student Care and Support System Award for the year 2022*. (N.P.)
- Phudphong, M. (2020). The Development of Student Care and Support System Using Professional Learning Community For Teachers Under The Secondary Education Service Area Office 32 Schools. *Journal of MCU Nakhondhat*, 7(6), 257-269.
- Special Education Administration bureau. (2013). *Self-study document for special education, Volume 2, Basic knowledge in special education*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission. Ministry of Education.
- Suksaiam, N. (2015). *The Student Supporting System's Operation in Retardation Schools under The Special Schools Bureau of Special Educational Administration*. Master's thesis: Suan Dusit Rajabhat University.
- Special Education Administration bureau. (2017). *Guidelines for organizing activities to promote raising children with disabilities*. Bangkok: Office of Special Education Administration.
- Special Education Administration bureau. (2022). *Report numbers by disability-specific school personnel category*. (Information as of October 5, 2022). Information system for special education and welfare education.
- Unjit, K. (2022). The Implement of Student Care System for Children with Special Needs in Basic Education Schools, under Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Sisaket Rajabhat University*, 16(3), 44-57.
- Wongsawan, K. (2016). *Teachers' Situations and Problems Concerning Student Counselling under Special Education in Central Area*. Master's thesis: Chandrakasem Rajabhat University.

Wongwanich, S.(2019). *Research to assess needs is necessary*. Pimpalak, Bangkok:
Chulalongkorn University.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York : Harper & Row.